

Piotr Skonieczny OP, *Dyspensa od celibatu kościelnego. Próba syntezy teoretycznej*, Kraków 2018, Wydawnictwo Naukowe UPJPII, ISBN 978-83-7438-685-2 (druk), ISBN 978-83-7438-686-9 (on-line), DOI: <http://dx.doi.org/10.15633/9788374386869>, ss. 550

DOI: <http://dx.doi.org/10.15633/acan.2477>

Niewiele jest takich instytucji w prawie kanonicznym, które mimo ich praktycznego znaczenia nie znalazły jeszcze całościowego opracowania w doktrynie kanonistycznej. Zaskakiwać więc może, że do takich instytucji należy dyspensa od celibatu kościelnego, która w całej literaturze światowej nie doczekała się aż dotąd monografii na miarę swojego znaczenia. Książka wydana ostatnio przez o. dr. hab. Piotra Skoniecznego OP zapewnia tę lukę, stanowiąc cenny głos w namyśle teoretycznym – choć także z odniesieniami praktycznymi – nad dyspensą od celibatu kościelnego.

Sam autor ma gruntowne wykształcenie i przygotowanie prawniczo-kanonistyczne (mgr prawa UJ, aplikacja sądowa, lic. prawa kanonicznego PAT, dr prawa kanonicznego “Angelicum” w Rzymie oraz dr hab. nauk prawnych w dyscyplinie prawo kanoniczne). Gwarantuje to solidne opracowanie tematu i poważne studium teoretyczno-prawne.

Praca ma strukturę trójdzielną. Poszczególne jej części są proporcjonalnie zbudowane i odpowiadają głównym zagadnieniom, które autor zamierzył przebadać.

Cześć pierwsza dotyczy zagadnień teologicznych i teoretycznych. W niej to autor analizuje historię i teologię celibatu kościelnego (s. 21-53). Następnie przechodzi do komentowania celibatu jako instytucji kanonicznoprawnej (s. 55-92), przedstawiając też niezwykle burzliwą, choć relatywnie krótką, historię samej instytucji i ustawodawstwa jej dotyczącego (s. 93-134). Już na tym etapie autor dokonuje syntez teoretycznych, budując modele teoretycznoprawne tej instytucji, wyodrębniając jej konstrukcje w rozwoju historycznym. Nie jest zatem ta część historyczna – jak mógłby się spodziewać czytelnik – czysto akademickim, koniecznym i nudnym etapem w każdej monografii. Jest to początek dający podwaliny pod dalsze rozważania autora, bardziej szczegółowe, które autor wyprowadza z założeń teoretycznych.

Druga część zajmuje się zagadnieniami materialnoprawnymi. Zaczyna ją autor od wprowadzenia w słownik pojęć, zasad i zakresu ustawodawstwa w tym przedmiocie (s. 137-166). Można mieć pretensję do autora, że nie zaczął od tego w ogóle swojej monografii, ale na jego usprawiedliwienie można zauważyć, że rozróżnienia terminologiczne dokonane zostały już we wstępie (s. 16-17). Ta część pracy autora

pokazuje na jego warsztat, skoro ośmiela się on korygować polski język kanoniczny. Zwraca on na przykład uwagę, że pojęcie “aktu administracyjnego” (którym jest reskrypt udzielający dyspensy od celibatu kościelnego) powinno być przełożone jako “czynność administracyjno-prawna” (s. 157), mając na względzie szeroki zakres przedmiotowy koncepcji czynności kanoniczoprawnej w ogóle (por. kan. 124 § 1 KPK).

Po tych uwagach wstępnych zajmuje się autor “tytułami, czyli przyczynami” komentowanej dyspensy od celibatu kościelnego (s. 167-209). Nie jest to jednak proste skomentowanie przepisów, lecz – zgodnie z ambicjami autora – “próba syntezy teoretycznej”, czyli ukazanie praktycznych zagadnień w metaodniesieniu do modeli teoretycznych, co może być pomocne w przyszłej pracy legislacyjnej nad regulacją tej instytucji. Tę część materialnoprawną kończy rozdział o skutkach materialnoprawnych reskryptu udzielającego dyspensy od celibatu kościelnego (s. 211-244).

Część trzecia monografii poświęcona jest zagadnieniom proceduralnym. Autor zaczyna prezentację od omówienia części statycznej (s. 247-293), ale – jak zwykle – poprzedza te, zwykle przecież niezbyt zajmujące zagadnienia i nie przedstawiające większych problemów praktycznych – ciekawymi uwagami teoretycznymi. Dostrzega bowiem te zagadnienia na szerszym tle procedur w ogóle (zna je, gdyż procesy są w kręgu jego zainteresowań naukowych) oraz widząc zależność tych zagadnień od prawa materialnego. Dopiero po tej prezentacji przedstawia w kolejnych dwóch rozdziałach część dynamiczną postępowań o dyspensę od celibatu kościelnego, czyli fazę wprowadzającą sprawę (prośbę, s. 295-339) dowodową, konkluzywną (wota) i decyzyjną (s. 341-396).

Całość kończą wnioski końcowe i uwagi *de lege ferenda* (s. 397-413). Do pracy dołączone zostały aneksy, które mają pomóc czytelnikowi w zrozumieniu komentowanej instytucji (s. 415-423). Szkoda tylko, że autor nie odsyłał do tych aneksów w trakcie swego wywodu. Książka zawiera też imponującą bibliografię przedmiotu (s. 427-462) wraz z indeksem przepisów prawnych (s. 463-470), streszczenia oraz spisy treści w języku angielskim (s. 471-499) i włoskim (s. 501-531).

Monografia, którą powiększył o. Piotr Skonieczny OP polską kanonistykę, jest z pewnością dziełem poważnym, dojrzałym, świadczącym o jego warsztacie naukowym. Na tym tle można skrytykować podtytuł tego dzieła. Książka ta nie jest “próbą syntezy teoretycznej”, ale stanowi ona przemyślany owoc dociekań naukowych autora. Szkoda też, że dzieło to nie ukazało się w żadnym z języków kongresowych, gdyż ciekawa myśl autora mogłaby wtedy zainspirować kanonistykę światową. Pewnym

brakiem jest też nieumieszczenie w załączeniu szeregu źródeł prawa dotyczących dyspensy od celibatu kościelnego. Warto ten brak usunąć przez odrębną publikację tych źródeł. W ten sposób monografia ta będzie jeszcze bardziej praktyczna.

Podreślić trzeba, że recenzowana praca wykładowcy Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie ma też poważny walor praktyczny. Autor bowiem przeplata swój wywód teoretyczny z praktycznymi komentarzami, wręcz mającymi charakter egzegetyczny, bo po przytoczeniu komentowanego przepisu (w wersji oryginalnej, jak przystało na rzetelną pracę naukową, wraz z tłumaczeniem na język polski). Dodatkowo indeks przepisów prawnych pozwala na szybkie odnalezienie interesującego komentarza. Dlatego w pełni należy podzielić ocenę o. prof. dr. Mirosława Konstanca Adama OP, prałata audytora Trybunału Roty Rzymskiej i byłego rektora Uniwersytetu Papieskiego Św. Tomasza z Akwinu „Angelicum” w Rzymie, który w recenzji wydawniczej tego dzieła napisał: “Kolejna książka o. Piotra Skoniecznego OP nie należy do lektur popularnych. Podejmuje zagadnienia trudne, także życiowo. Stara się z nimi zmierzyć z punktu widzenia teorii prawa kanonicznego. Mimo wszystko może stać się pomocą dla praktyki w kuriach diecezjalnych i zakonnych, gdyż w swój dyskurs naukowy i teoretyczny Autor wplata wątki praktyczne”.

Last, but not least, należy z uznaniem odnieść się do wydawczych walorów tej książki. Wydawnictwo Naukowe UPJPII stanęło na wysokości zadania. Szafa graficzna jest nowoczesna i czytelna, a okładka atrakcyjna.

Polecam tę książkę.

ks. Piotr Kroczek